

Spomin iz mladih let.

Da ste poznali starega Kovača! Gotovo bi ga ne mogli pozabiti, kakor ga jaz ne morem. Še vedno mi je v spominu ta mož, ki sem ga poznal še kot pastir na vaških pašnikih.

Stari Kovač je bil mož, kakršnih je zdaj malo. Srednje velika, že sključena postava z dobrohotnim obrazom na obritem licu. Njegovo malo, živo desno oko — na levo je bil slep — je zrlo tako veselo in zadovoljno po vaških raztrganih pastirjih, da ga je bilo veselje gledati. Mi se nismo kar nič bali njegovih dolgih ščetinastih obrvi, klicali smo ga le očeta Kovača. To je bilo veselja na paši, kadar je prignal Kovač svoji dobro rejeni kravici. Takrat smo pasli jaz, sosedov Tomažek, Miholov Cenček, Gregorčev Francelj in drugi. Brž smo ga obstopili in mu pomagali izpustiti kravici na pašo. Gregorčev Francelj jima je vedno snemal vrvico raz rogove, Tomažek je odmašil njegovi Liski zvonec, jaz sem ju pa odgnal na najboljšo travo.

Po pozdravu je sedel stari Kovač k ognju, na basal pipico in kramljajal z nami. Ko mu je bilo kajenja dovolj, je začel peči krompir nam pastirjem. In kako je znal Kovač peči krompir! Tako ga ne zna pri nas nihče več. Vedno ga je obračal in vrtil z dolgo palico na žrvjavi. Govoril je takrat jako malo; vso svojo pozornost je obračal na krompir, tako, da mu je večkrat celo pipica ugasnila. To se mu je pripetilo le takrat, kadar je pekel krompir. A kadar ga je spekel, kak krompir je bil to! — Kroginkrog je bil obdan s tenko skorjico, na sredi pa je bil lepo rumen. In ko si ga načel, je zadišal kakor pečen kostanj. Krompir je res znal peči stari Kovač. In mi smo ta čas varovali živino, da ni vhažala v škodo.

Ko pa je bil krompir pečen, posedli smo v krogu in se gostili, da je bilo kaj. Takrat se je pa razvozjal Kovaču jezik; z desnim očesom je malce pomežikal, nabral zardeli obraz v prijaznejše gube, odprl svoje brezzobe čeljusti in nam pravil... Kaj je nam vse pravil! — — —

„Očka, ali je bila tista kača, o kateri ste nam zadnjič pravili, res tolika kakor žrd?“ vprašal je sosedov Tomažek.

Stari Kovač pogleda postrani nevernega paglavca. „Prav res! Zjutraj priženem na pašo, pa zagledam črez travnik veliko črto. Gledam, gledam ter opazim, da je trava osmojena. Grem naprej po črti in ugledam velikansko kačo, ki je ravno lezla v goro. Bila je še večja in debelejša nego žrd.“

In mi smo ga poslušali z ustmi in ušesi. Lasje so nam vstajali od groze.

„Pa se je niste bali, očka?“ poprašuje nadalje Tomažek.

„He, he, čemu bi se je bil bal? — Kača je bila sam vrag, jaz pa pošteno molim in živim; kaj mi more vrag?“

„Kaj pa lisica, očka, ali vam je res ušla iz hiše?“ se oglasi Miholov Cenček.

„Kolikokrat sem vam že to pravil. Ej, nekdam je bilo bolj prijetno, ko je vsak lahko streljal. Vsakdo je imel puško. Tisto šmentano lisico sem bil ustrelil že proti mraku tam le v senožetih. Ko sem jo nesel domov, je bila popolnoma mirna, kakor da bi bila mrtva. E, pa se zna zvita žival tudi potajiti. Doma sem jo vrgel pod posteljo, ker je nisem maral ponoči odirati. Ponoči me prebudi vpitje koklje. Bila je pri peči pod klopjo. Piščeta so bila prav majhna, zato sem jih imel v hiši s kokljo vred. Naglo skočim s postelje, prižgem luč — in kaj vidim? Lisica je bila s kokljo v gobcu že pri odprtem oknu. Hajdi, smuk — in nisem videl ne koklje ne lisice. Le piščeta so tužno čivkala po sobi, ker ni bilo matere“.

Stari Kovač nam je tudi pravil, kako je drvaril na Hrvaškem. In koliko povestic in pravljic nam je povedal, kadar je bil dobre volje. To pa ni bilo vselej.

Kadar je bil les muževen, takrat je bilo za starega Kovača še posebno veselje. Tedaj je bil vedno med nami ter nam delal piščali. Radi smo ga imeli kakor očeta ter ga tudi radi ubogali. Ko jih je naredil vsem, in smo se zvečer vračali s svojo čredo domov

in piskali, takrat je srce poskakovalo staremu Kovaču od radosti. Ostal je vedno nekoliko zadaj, da je mogel poslušati naše piskanje in žvižganje. Saj je veselje poslušati, kako se vesele mladi paglavci ljube pomladi in svojega pastirovanja.

Včasih je Kovač rezal in snažil trte, katere je potem prodajal. Največkrat pa je urezal kako leskovo palico in jo obdelaval, včasih par dni zaporedoma. To je bilo zanj nekaj posebnega — ravna palica. Najprej jo je obelil, potem jo je gladil z nožem, s steklom ter jo ravnal kar cele ure in dneve. Vsakih pet minut je pomeril s očesom, če je že ravna. Ravna je morala biti palica, ravna kot sveča in bela kot sneg.

Stari Kovač je bil zadovoljen. Na samoti izvun vasi je imel hišico z majhnim hlevom. Poleti je imel dve kravici, ki ju je gonil na skupne vaške pašnike; pozimi pa je komaj eno preredit s svojo krmo. Žene in otrok ni imel, samo neka njegova oddaljena sorodnica je bila v vasi, katera mu je včasih kaj postregla. Kar je pridelal na njivici poleg bajtice, od tega je živel; kar pa je priredil pri svojih kravicah, to je porabil za obleko in za popravo svoje razpadajoče hišice. Videti je bilo, da bo kočica težko preživela svojega gospodarja. On je bil še čvrst in krepak, hišica pa je že povsod kazala rebra in povesila se je bila tudi že precej.

No, prišlo pa je drugače. Hišica starega Kovača še vedno stoji, čeprav zelo polomljena in razdrapana, a njenega gospodarja ni več med živimi.

To pa je prišlo takole:

Nekega dne se je pripravljalo k nevihti in mi nismo smeli gnati živine na pašo. Stari Kovač ni imel kaj dati kravicama, zato je gnal sam na pašo, kjer ga je doletela nesreča. Ko je prisul dež, je stopil Kovač pod tam stoječe drevo. Med nevihto je pa treščilo ravno v drevo, kjer je stal Kovač. Umrl je nenadoma. Vsi vaški pastirji smo mu šli za pogrebom, in hudo nam je bilo, da smo izgubili svojega starega prijatelja. Kočo in kravico je dobila njegova sorodnica. Z denarjem, ki ga je izkupila za eno kravo, je plačala več svetih maš za ranjkim.

Jaz pa še sedaj ne morem pozabiti starega Kovača in njegovih pravljic. Kadar se spomnim nanj, mi pridejo v spomin mlada leta, ki sem jih prebil doma med veselimi tovariši. Sredi teh spominov pa je vedno Kovač s svojim resnim obrazom, ki pri ognjišču sedeč, pripoveduje svoje čudne pravljice.

Istvan.

Preveliko zaupanje.

Hribarjev Janezek je imel na domačem vrtu vedno pravo pravcato menežarijo. To pot je dobil kje mlade kavke, da se je kratkočasil ž njimi, vdrugo je prinesel kdoveodkod mladega golobčka, ki se je pa kmalu naveličal samotnega življenja, pa je ob ugodni priliki zletel spet nazaj v domače gnezdo. To je pa bilo: Janezek ni imel sreče s svojo menežarijo. Karkoli je pridobil, vse mu je ušlo. O tem so pričala zapuščena čmrljeva gnezda, prazni, podrti golobnjaki, in o tem je pričal tudi Janezков klobuček, zaradi katerega je bil že toliko pretrpel.

Bilo je namreč takole: Janezek je dobil pri Godzarjevih mlado veverico. Šel jo je iskat proti večeru, ker se je bal, da ga podnevi zalotijo oče in mu takoj ukažejo, naj nese živalco nazaj. Vsaj eno noč in morda še zjutraj se je hotel deček veseliti mlade veveričke. Upal je pa, da jo zjutraj navsezgodaj skrije v golobnjak, kjer bo imel zaprto toliko časa, da se popolnoma privadi. Potem jo bo pa lahko izpustil na vrt — in če se enkrat popolnoma udomači, je še oče ne bodo mogli spraviti od hiše, ker se bo spet sama vrnila. No, tako je mislil Janezek.

Vendar mu je že huda predla tisti večer, ko jo je prinesel. Misлил jo je zvečer skriti v hlev k zajčkom. Toda tam so oče nekaj popravljali, in Janezek nikakor ni mogel skrivno bliže. V podstrešje pa ni videl, in morda bi ga kdo tudi vprašal, kaj išče tam.

Veverico je imel v klobuku. Tiščal je dolge kraje tako trdno skupaj, da so mu prsti kar odreveneli.